

Erdészeti a hegyek alján

Ha rátekintünk hazánk domb- és vízrajzi térképére, a Bükk hegységet a Miskolc-Eger Kazincbarcika és Ózd városokat összekötő vonalak között pillantathatjuk meg. Hazánk egyik legszebb középhegysége a nyúlvány területeivel szinte egybefüggő, mintegy 100 ezer hektáros erdőterület. A szinte teljes egészében állami erdőterületen két erdőgazdaság is gazdálkodik. A természetvédelmi tevékenység pedig a Bükki Nemzeti Park fennhatósága alá van rendelve. A hegység keleti oldalán több erdészet is osztozik, amelyek egyike a Mocsolyástelepi Erdészeti Igazgatóság. Erről az erdészetről kívánok egy kis ízelítőt adni a kedves olvasónak, talán egy kissé hiányosan, mert nemigen áll rendelkezésemre régi írásos anyag. Inkább a felmenőimtől hallott és átörökölt mondásokra vagyok hagyatkozva.

Mocsolyástelep mintegy kétszáz éve lett ide telepítve a felvidéki Dolsina vidékéről Kisgyőr anyaközség határába, 4 km-re attól. A betelepített családok férfitagjai a következők: *Stampel Mihály, Stampel György, Mlinártsík József, Orolj Mihály, Supola Pál, Svajkó János, Krokos János, Kalicsák Márton, Pávik János, Nemcsák György, Lalik József, Balázs János*. Az ide telepített tizenkét családból a fele még most is használatos vezetéknev. A családokat erdei munkára ltelepítették ide, amit egy 1837.XI.19-i szerződés is igazol. Ebből a szerződésből kívánok idézni pár mondat erejéig, mivel a szerződés terjedelmes, három oldalas.

„Szerződés:

Mely a Diósgyőri Királyi Koronai uradalom és az alulírott mocsolyási lakosok között a nagy méltóságú Magyar Királyi Udvari Kamara jóváhagyására következőleg kötöttet. A tizenkét család részére 10 és fél bold kender és káposztás földet használata továbbra is meghagyottatnak. Az előforduló szükség esetén, vagy ha valamely ház leégne, úgy az Uradalmi Erdőkincstár épütfát biztosít. Valamint a tüzelőfát is biztosítja. Megengettetik ahul írottaknak, hogy a családonkint 2 db. szarvasmarhát legeltethetnek az erdei tisztásokon, de a csemetésben okozott károk becslés szerinti megtérítésre szorítottatni fognak. Az elbocsátott haszonvételekért és kedvezésekért köteles kend mindegyik az alulírottak közül 5, azaz öt öl fát esztendőről-esztendőre szorgalmasan vágni és a vágásokat tisztíta-

ni. A makk szedésében és ültetésben nem különben az erdei utak javításában szorgalmasan munkálkodni. Aki a fentiekben foglaltakra tunya és rest maradna, az építményfát kifizettetném az Uradalom által el fog bajtatni.

A szerződés mindkét fél részéről aláíratatik.

Kelt: Diósgyőrben 1837 november 19-én

Lakatos Antal erdőmester sk.

Krokos János erdőbíró sk.”

és a 12 + az írástudatlanok nevei után.

A pecsét Magyar Kir. Erdőgondnokság Mocsolyáson.

A telepesek közül Stampel György, az én dédapám Stampel István nagyapja. A dédapa 1840-ben született és 1926 évben halt meg. Nyughelye a mocsolyástelepi temetőben van. Stampel István nagyszerű erdészember volt, aki 86 évet megélt. A továbbiakban az ő korabeli erdészkedéséről kívánok ízelítőt adni.

Édesanyja Koza Erzsébet tibolddaróci lány volt. Az ifjú István 1861-ben berukkolt katonának. A Boszniában letöltött 9 év katonai szolgálat alatt, egyszer volt idehaza szabadságra. Az írás és olvasás tudományát a katonaságnál szerezte meg. Ez a tudomány jogosította arra, hogy jelentkezett az erdészetenél erdészeti szolgálatra. Az itteni erdőgondnok Sóvárra irányította, ahol könyveket kapott és abból képezte magát. Félévenként utazott a sóvári központba vizsgákra. A vitézként leszerelt katona a Bükk szívében, a tebei kerületben kezdte az erdészszolgálatot. A kinevezés III. fokozatú főerdész volt. A fizetést arany koronában kapta és megillette őt kemény bécsi öl tűzifa. A tebei erdésznek volt a gyermekáldásból is.

Stampel Mária, Simon István - József - Gyula - Lajos - Simon. Az első két gyermek kicsi korában meghalt, így ők a Tebén lettek eltemetve. Nekik a harang a Tebén szólt, amely még 1945-ben is a helyén volt. Az erdész szomszédságában üvegkohó működött, amelynek vezetője Suselka volt. Az iparos Suselka jószágai gyakran legeltek a tilosban, de a faanyagot szinte fizetés nélkül akarta az üvegolvastóba szállítani. Így hát nem volt felhőtlen a szomszédság.

A tebei erdésznek szolgálati fegyver járt, de emellett még revolver is tartozott a portárhoz, amelynek kezelése a

feleségre volt bízva. Veszélyhelyzetekben a farkasok ellen éppúgy, mint a betyárok ellen. Bojtár Pesta, a hírhedt bükki betyár gyakran felbukkant ezen a vad vidéken is. A bükki makkos nyáját megdézsmálta, ha csak szerit tehetete. Ha az erdész né átgyalogolt Mocsolyásra, vagy ha az anyósa Tibolddarócról Mocsolyásra közlekedett, a gyalogló édesanya és a gyerekek csóva szalmát vittek és ha farkascordákkal találkoztak, azonnal lángra lobbantották a farkasok elűzése végett. Ez a derék erdész a Nagybodzás-Hársas vidékén orvvadász bandát leplezett le, és az elkobzott fegyverekkel az éj leple alatt a mocsolyási központba gyalogolt. A tebei szolgálat után az Aranyos Csárdánál is teljesített szolgálatot, majd pedig a Bekénypusztán a nyugdíjba vonulásig. A bekényi csemetekert melletti kocsányos tölgyes telepítése az ő nevéhez fűződik, amely még ma is lábon áll a maga kb. 110 éves korával.

A kétszáz éves település fénykorát talán a XX. század második felében élhette, amikor is a telepen 260 fő lakott. Jelenleg 140 fővel lakjuk a kis erdészeti települést. Ezen idő alatt sok erdészgeneráció váltotta már egymást. Így az én szolgálati tarisznyám és könyvem is már 7 éve a fogason porosodik. Az erdész fiam pedig még nem húzta fel a karikagyűrűt sem az ujjára, de még bizakodunk.

Ti pedig bükki tölgyesek és bükkösök zúgatók az idők végezetéig, hogy még sok erdészgeneráció váltothassa egymást ormaidon.

id. Csizmadia Sándor
nyugdíjas erdész

Felhívás!

A Soproni Erdészeti Technikum, 1955-ben végzett „A” osztály tanulói augusztus 29, 30, 31-én tartják 50 éves találkozójukat Sopronban. Akinek az utolsó találkozó óta lakcímváltozása történt, kérjük új címét küldje el: Muth Endre 7627 Pécs, Zsigmond utca 44. címre.

A szervezőbizottság nevében:

Muth Endre
Petz Ádám